

СТАНОВИЩЕ

от

проф. дпн Румен Стаматов, ВСУ „Черноризец Храбър“
на дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен

„доктор“

по: област на висше образование 1. Педагогически науки
професионално направление 1.3. Педагогика на обучението по...
докторска програма *Методика на обучението по биология*

Автор: Никола Стефанов Вакрилов

Тема: Дебатът като метод на обучение по биология в средното училище

Научен ръководител: доц. д-р Делка Карагъзова-Дилкова, ПУ „Паисий Хилендарски“

1. Общо представяне на процедурата и докторанта

По избор от научното жури съм определен за негов член по процедурата за защита на дисертационен труд на тема „ Дебатът като метод на обучение по биология в средното училище ” за придобиване на образователната и научна степен „доктор” в област на висше образование 1. Педагогически науки, професионално направление 1.3. Педагогика на обучението по..., програма: Методика на обучението по биология. Автор на дисертационния труд е Никола Стефанов Вакрилов – докторант към катедра „Ботаника и биологическо образование”, към Биологическия факултет на ПУ „Паисий Хилендарски“. Представеният от Никола Стефанов Вакрилов комплект материали е на електронен носител и е в съответствие с изискванията на ЗРАСРБ, Правилника за приложението му и Правилника за развитие на академичния състав на ПУ „Паисий Хилендарски“. Включва всички необходими документи. Докторантът е приложил и съответните публикации.

2. Актуалност на тематиката

Търсенето на нови методи и подходи в организирането на учебния процес е с особена актуалност, тъй като това е един от залозите за ефективност, продуктивност и удовлетворение от овладяването на учебното съдържание. В този смисъл представеното изследване открива своята актуалност в опита да очертае ефективността на дебата като метод за овладяване на учебното съдържание по биология и заедно с това да потърси отговор на предизвикателствата свързани с интегрирането на академичните способности и постижения с удовлетворението от ученето, развитие на мета-способностите, критичното мислене, разглежда-

нето на нещата от различни перспективи и постигане на цялостното субективно благополучие.

3. Познаване на проблема

Никола Вакрилов се опитва обосновано да постигне целта на дисертационното изследване, както и преследваните задачи със съответните методи на теоретичното и емпиричното изследване. Теоретичният анализ е насочен към осмисляне на основния конструкт – дебатът и възможността да бъде използван като метод в обучението. Проследени са модерните подходи и методи на обучение като е наблегнато на интерактивните методи и на техните влияния върху мотивацията и активното конструиране на знанието и изгражданата на биологичната картина на света. Поставен в пространството на интерактивните методи дебата е анализиран от позициите на един позитивен подход, който обединява класическите разбирания за развитие на академични способности и постижения с модерните разбирания за развитието на ученика, на неговите силни страни, аз концепции, удовлетворение от ученето и възможността за израждане на способности за работа в екип. Самият дебат е представен съдържателно чрез различни конструкти и заедно с това е предложен модел на неговото организиране и провеждане в учебната дейност. Счита за изключително интересен опита за осмисляне на дебата чрез влиянията върху цялостното развитие на личността, благоденствието и удовлетворението от учебния процес, както и предоставянето на емпирични доказателства за евристичността на интерактивните подходи.

Теоретичният анализ е обогатен със създадения модел за провеждане на дебатите, което очертава и рамката на емпиричното изследване и възможности за удостоверяване на влиянията на този метод върху мотивацията, когнитивните способности, метакогнитивните способности и емоционалните преживявания. Проследявайки емпиричните анализи бих искал да отбележа и ценността на много от откритията, свързани с прилагането на дебатите като метод за овладяване на учебното съдържание: наличие на засилен интерес към самия метод, промяна на мотивацията, наличие на позитивни преживявания при овладяване на учебното съдържание, на толерантност към различията в гледните точки, подобряване на комуникативни способности и по-дълбоко разбиране на здравословния стил на живот.

4. Методика на изследването

Методиката на изследването е адекватна на замисъла и процедурата на изследването, която обхваща два етапа: констатиращ и преобразуващ. В този смисъл основния метод е преобразуващия експеримент, който е с изключително силни възможности. Основният метод е допълнен с диагностични методи, които осигуряват оценката на ключовите компетентности в областта на биологията, мотивацията, интересите и комуникативните способности.

Създадената анкета открива възможности за оценка на ефективността при използването на дебата като метод.

Също така изследването включва и статистически методи за анализ на получените резултати.

5. Характеристика и оценка на дисертационния труд и приносите

Дисертационният труд се състои от увод, три глави, заключение и приложения. Включени са 50 фигури, 116 таблици, 1 схема и 3 приложения. Обемът на дисертационния труд е 286 страници. Цитирани са 130 източника, от които 108 на кирилица и 22 на латиница. Самото изследване е структурирано в две части – теоретична, която представя основните концепти около които се изгражда изследването и емпирична, която е представена от целите, задачите, хипотезите, методите на изследването, процедурите на изследването и различните анализи, в контекста на формулираната хипотеза. Постигнатите резултати от педагогическия експеримент и техният анализ потвърждават работната хипотеза, че прилагането на дебата като метод на обучение, повишава мотивацията на учениците за учене и допринася за формирането на ключови компетентности в областта на обучението по биология.

Цялостният анализ на получените резултати показва, че въвеждането на дебата в обучението, засилва интересите на учениците и поражда позитивни преживявания свързани с овладяването на учебното съдържание, спомага за развитието на когнитивните и социалните способности и усилването на мотивацията за учене.

Приносите от изследването са съдържателно обобщени и отразяват действителните резултати.

Бих искал да отбележа следните приноси:

- Методиката на обучение по биология и здравно образование в 7., 8. и 9. клас на средното училище е обогатена с разработен методичен модел за прилагане на дебат в обобщаващи уроци, чрез който се формират социални способности, академични способности, когнитивни способности, осигуряващи задълбочени знания по темите включени в учебното съдържание по биология, както и върху здравословния стил на живот.

- Описан е алгоритъм за конструиране и провеждане на дебат в обобщителни уроци по биология в 7., 8. и 9. клас.

- Апробиран е методичен модел за обобщителни уроци с приложение на дебата като метод на обучение, което води както до промяна в нагласите на учениците за учене, така и на учебната среда.

- Конструиран е диагностичен инструментариум за оценяване на резултатите от провеждането на дебати в обучението по биология и здравно образование.

- Разработеният методичен модел за прилагане на дебат в обобщителни уроци може да се използва в практиката от учителите, които преподават биология и здравно образование в 7., 8. и 9. клас на средното училище.

6. Преценка на публикациите и личния принос на докторанта

Представените публикации са 7 и са изцяло в темата на дисертационния труд. Няма данни за плагиатство.

7. Автореферат

Авторефератът съдържа основните постановки в дисертационния труд, резултатите и техния анализ. Считаю, че е адекватен на дисертационния труд и обективно отразява теоретичните анализи и основните резултати, представени в съдържанието на изследването.

8. Препоръки за бъдещо използване на дисертационните приноси и резултати

Бих си позволил да направя следните препоръки. Изследването да се разшири като се въведат допълнителни конструкции – като нагласи на ума в контекста на теорията на К. Дук, вътрешната мотивация и потока представени в концепциите Е. Деси и Р. Раян и съответно на М. Чиксентмихай.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Дисертационният труд показва, че докторантът Никола Стефанов Вакрилов притежава задълбочени познания по темата на дисертацията. Смятам, че кандидатът отговаря на условията и реда за присъждане на образователната и научната степен „доктор“ по Закона за развитие на академичния състав в Република България, ППЗРАС, Правилника за развитие на академичния състав на ПУ „Паиси Хилендарски“. След изтъкнатите аргументи, както и на цялостната положителна оценка за извършеното дисертационно изследване, предлагам на научното жури да гласува положително и да присъди образователната и научна степен „доктор“ на Никола Стефанов Вакрилов, за което давам и своя утвърдителен вот.

16. 08. 2022 г.

Изготвил становището:

/проф. дпн Р. Стаматов/